

Sant Gregori,
"l'horitzó dels espais
oberts i clars".

patis senyorívols, torres d'homenatge, murs coronats de merlets, capitells romànics a les galeries i escuts episcopals a les llindes.

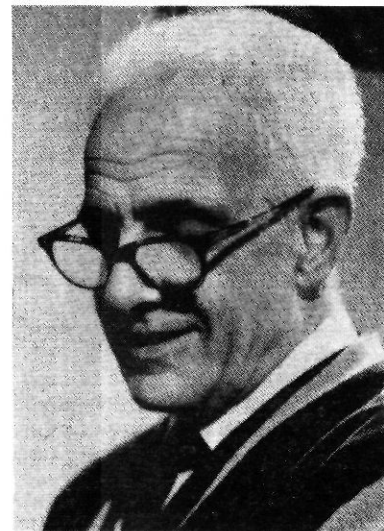
Ara, però, els castells i les cases dels senyors feudals s'han convertit en masoveries, i l'esplendor del passat és només l'escenari que dona una inesperada dignitat a la feina de cada dia. Doncs bé: aquesta confluència silenciosa del passat i el present —aquest treball que es recolza en la història— és possiblement una de les característiques essencials del Gironès. Del camí estant hom pot contemplar, al fons, arran de terra, més enllà de les espesses rengleres dels plàtans de la Devesa, les siluetes inconfusibles dels campanars de Girona. La ciutat no es veu, com si estigués submergida en el tou del verd; en realitat està enfonsada en un clot humit i dens, on l'atmosfera és carregada de boires i de fums. Allà, en aquell clot, hi tenen la seu indústria i comerç, banca i mercat, despatxos i oficines. El Gironès és fruit d'aquest centre dinàmic que el fa viure i que justifica la seva existència. Però el Gironès, si només fos això, no seria un món complet i equilibrat; no podria ser mai el microcosmos que configura una comarca si no oferís també, a quatre passos de distància del centre urbà, l'horitzó dels espais oberts i clars on viuen sota el sol els boscos i les arbredes, els camps de conreu i els ramats de bestiar. Tot, com a la ciutat, arrecerat al riu i acompanyat de les pedres històriques.

Per això, quan sento dir que el Gironès no existeix, penso en aquest Sant Gregori que fa possible la comarca.

Frederic Sirés i el vol de la Gavina

Vintena Cantada d'Havaneres a Calella de Palafrugell. El mateix dia, apareix a les llibreries el *Quadern de la Revista de Girona* dedicat a aquestes cançons.

M'agradaria ampliar les dades del Quadern amb un record del mestre Frederic Sirés, que només hi apareix un parell de cops, de passada. Sirés no és només l'autor d'una de les peces més evocadores de tot el repertori, la popular *Gaviota*, sinó també, com ja es fa constar, l'home que va fixar en partitures les múltiples melodies que només eren conservades en la memòria i la veu dels vells cantaires i que s'haurien desfigurats o perduts irremissiblement. Amb el conjunt d'aquelles partitures es va editar el llibre

El mestre Sirés.

paperets

A dues cases notables hi ha hagut darrerament canvis sobrats d'estadants. A Sant Feliu de Guíxols, la casa Patxot ha estat convertida en seu de la Cambra de Comerç, Indústria i Navegació. A la Vall de Bianya, la masia de *La Ribera*, ocupada per una indústria química, ha vist incorporar-se majoritàriament a l'empresa una multinacional americana. Tant en un cas com en l'altre, l'operació s'ha fet sota la presidència de sengles i esplèndids rellotges de sol, i no sabem fins a quin punt llurs respectives llegendes s'han avingut amb els esdeveniments. La del rellotge de la Vall de Bianya diu: "Conto només que les hores serenes". La del de Sant Feliu de Guíxols afegeix que les hores "lo rime van seguint de les estrelles".

Dedicat als qui asseguruen que, en repintar les cases de l'Onyar, van inspirar-se en els colors originaris. L'any 1890, a París, segons reporta Carles Rahola a *La ciutat de Girona*, Jules Tellier va escriure això sobre les cases del riu gironí: "Els murs són pintats de colors exquisits i desproveïts de gravetat. Hom no veu res més que façanes grogues i façanes verdes, façanes blau pàl·lid i façanes rosa viu". Busqueu-los, ara, aquests colors exquisits, sota la capa espessa dels ocres, dels sienes i dels mangres.

Davant de la daurada façana de l'església d'Ullastret, els rehabilitadors oficials hi han col·locat un estrany paviment de pedra grisa. Segons els responsables, es tracta d'"una catifa rampant que dignifica una portada amb molts afegits artístics". Només que els afegits anteriors s'integren perfectament entre ells, mentre que aquest d'última hora, d'una incoherència notòria, té tot l'aire d'un pedaça.

GAVIOTA

Calella i les Havaneres, i els autors del recull, Francesc Alsius i Frederic Martí, van escriure amb raó que Sirés era "conexedor i apassionat de la música i home d'una paciència sense límits". Sirés havia viscut a Cuba, treballador d'una fàbrica de xocolata i, retornat al seu Empordanet, vivia de les classes de piano que impartia amb eficiència i generositat. Havia compost la *Gaviota* l'any 1928, però va morir al cap de cinquanta anys sense saber del tot que la seva cançó esdevindria una obra perdurable.

Vaig veure el mestre Sirés, per primera i última vegada, la nit de Sant Jaume de 1970, sota la lluna groga de Calella de Palafrugell. Una multitud inesperada, que ja no afluiria mai més, es va congrega aquell any a Portbò amb motiu de la IV Cantada d'Havaneres. La multitud s'apilonava a la placeta, s'asseia a la sorra, s'enfilava a les barques, escalava les roques i s'instal·lava als terrats. El president dels Amics de Calella va evocar els noms familiars dels inefables desapareguts: en Blau, en Pepet Gilet, en Mèlio, l'Hermós. I aleshores, com vingut d'un altre món, el mestre Frederic Sirés va pujar a l'escenari improvisat, amb els cabells blancs i l'espatlla encorbada, i es va posar a dirigir aquell grup d'homes colrats que responien al nom de *Els Nois de Port Bo*: l'Ernest Morató, en Josep Xicoira, dit Pito Rompus, i en Carles Mir. Discret fins a la fi, el mestre alçava les mans darrera d'ells, com si els dirigís per *radar* o els emparés amb un rítmic batec d'ales. I la gent s'ajuntava més i més, al so d'aquella música de somni, fins a agafar-se del braç i imitar la cadència de les onades del mar.

La imatge de Frederic Sirés se'm fa viva cada any, quan torno a contemplar, sota les voltes de Portbo, aquesta estampa de vibració col·lectiva. Ara el mestre no hi és, però la seva immortal *Gavina* vola pel cel de la popularitat i es passeja amb una elegància infinita sobre un mar d'aplaudiments.

Les misèries d'una època

A rran mateix del despatx on s'escriu, es compagina i s'administra aquesta Revista, hi ha una estranya dependència de rajols vermells que dona al pati de l'antic convent del Carme, avui seu de la Diputació. Aquest pegot impresentable, que ha sobreviscut a tantes restauracions, em fa reviure sovint un record molt precís de la infantesa. En els anys de postguerra, quan l'edifici era Govern civil, la dependència formava part de la Comissaria de Policia. Cada vespre, en aquest pati, es desenvolupava un singular ritual burocràtic. Grups de gent s'aplegaven, al voltant de les vuit, al peu de la dependència de rajola, fins que un funcionari escardalenc i malhumorat treia el cap per la finestra i començava a llegir amb avorriment ostensible una lletania de noms. Els ciutadans afortunats que mereixien ser cridats s'acostaven a l'obertura i recollien un document valuósíssim que el poder concedia amb compta-gotes. Els qui no sentien pronunciar el seu nom havien de tornar a provar sort l'endemà.